

# LIBERTATEA

## Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-ilustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

## Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte!

Manuscripte nu să dau napoi.

## O JUDECATĂ LIMPEDE

Despre treaba cu împăcarea.

În revista pentru literatură și știință »Viața Românească« ce să tipărește la Iași, a ieșit de curînd un articol, scris de un fruntaș purtător al condeiului între ziaristii din Țară, dl George Poenariu, care ia în mână treaba cu împăcarea și o întoarce pe toate laturile și o duce la fereastră să cadă lumină multă pe ea, și o privește de aproape și adînc, și ne spune și nouă ce vede în ea. Face tocmai ca omul cuminte la care vine un târgoveț strein și i îmbrăie un lucru nou, încă necunoscut, că vezi Doamne i-ar fi tare de folos la casă; el îl ia în mână, îl sucește pe toate laturile, îi ispătește toate foloasele și apoi, incredințat că stă în față cu un pungaș ce vrea să-l înșele odată bine, îi întinde lucrul napoi, zicînd: țineți-l numai și cautați alți proști, că eu nu-ți dau pe el o para chioară!

Iată, pe scurt, cuprinsul articolului foarte drept jucător al dlui G. Poenariu:

Alegerile trecute, zice dsa, ne-au adus grele încercări sufletești. În mintea multora să va fi ivit îndoielă și nedumerire, că: oare nu mergem noi pe o cale greșită, cînd de 40 de ani ducem o luptă neroditoare, și n'ar fi oare mai bine să ne supunem mîndria noastră, să facem mărturisire că am greșit, și s'o luăm pe altă cale (fîndu ne cu buna, cu umilința, pe lîngă cei dela putere)? Unii oameni s'au ridicat și o spun în glas mare, că noi ne ducem poporul prin politica de până acum, în prăpastie! Chiar un gazetar de fel din Ardeal, trăind acum în România, Ioan Russu Abrudeanu, dela gazeta „Adevărul” (Da, dal dela „Adevarul”!) să ridică și scrie un articol de acest înțeles, mîndru pe Români pe „calea cea nouă”. În același timp, (și cu vîdită legătură), un politic de frunte ungar, Tisza, trimite prin o vorbire a sa ținută în noua dietă, chemare Românilor, la „împăcare”, că le-ar face oare-cari mici îngăduințe. Și ca pildă, V. Mangra, capul preoțimii gr. or. din Bihor, fost cap de mișcare națională pe vremuri, — trece în tabăra lui Tisza.

Și ne arată apoi cu ce ne stau înainte acești înțelepți ce trag pe

bietul Român de pulpana sumanului spre „pace” cu Ungurii.

— Mai întîiu ei vin cu o vorbă luată din politica mare, zice. Românii și Ungurii, zic ei, sunt două popoare înconjurate de apele a două neamuri mari, de Slavi și Germani, care tocmai la punctul acesta să întîlnesc și să ciocnesc. În izbirea acestor două lumi, noi vom fi striviți, dacă nune vom uni spre apărare împreună! Primejdia de căpetenie este însă slavismul, care ne împresoară și ne înghite ca pe două ostrovuri! Uriașul dela Miază-noapte, Rusia, amenință a ne cotropi. Iată, Basarabia a căzut pradă acestei puteri răpitoare. România e amenințată și ea, căci stă în calea Rusiei, care vrea să-și facă cale de trecere spre Țarigrad (Constantinopol). Românii și Ungurii, dacă vor urma să se sfășie între ei, vor cădea pradă Muscalului, d ci pacea și buna învoire e pentru cele două popoare o cerință de viață!

Dar afară de aceste îndemnuri luate din politica mare, de sus, ei, îndemnătorii la pace cu orice preț, mai găsesc cuvinte pentru a pune arma la picior, și în stările din lăuntru în țară.

»Vreți războiu cu orice preț? — ni-se spune. Nu vedeți, că de 40 de ani vă izbiți de-o stîncă neclintită și toată lupta voastră e zădărnică? Înfrîngeri și nesfîrșite pierderi — iată ce ați secerat! Temnițele s'au umplut de oamenii voștri, pedepsele în bani nu numai că lovesc ziarele, nimicindu-le, ci sărăcesc și-i nuturi întregi, numai pentru că oamenii au îndrăznit să voteze cu voi! Ce așteptați dela Viena? Nu vedeți că ea v'a jertfit cu desăvîrșire șovinismului unguresc, drept răsplată pentru-că el au lăpădat cererile militare ungurești?

Să cercetăm acum întîi dovada cu »primejdia slavă«, zice dl Poenariu. Primejdia aceasta e faptică, deși nu-i prea apropiată. Dar, dacă Românii și Ungurii sunt amenințați de-o potrivă de Slavi, atunci încheierea cea mai simplă este, ca Ungurii să se lase mai întîi de orice atac la naționalitatea celor-lalți! Înțelegerea și unirea lor nu poate

naște decît din lipsa ori-cărei neînțelegeri între cele două popoare! Ce vedem, însă în fapt? În vestita sa vorbire, Tisza spune, că România trebuie să-și dea învoirea ei la contopirea celor trei milioane de Români, căci atunci Ungaria o va sprijini în lupta pentru susținerea neatîrnării sale!

E o judecată atît de ne bună și simțită, încît credem, că nu mai e trebuință să o cercetăm și dovedim — ea nu are decît menirea de a dobîndi consfințirea României pentru asuprașirea și desnaționalizarea noastră (a Românilor din țările coroanei ungare!) Viclesugul aici e atît de ridicol, de străveziu, încît credem, că nici cel mai copilăros politician de stradă, nu va putea fi amăgit de ea!

Cîtă vreme nu va înceta politica de atacuri a guvernelor ungare împotriva Românilor, o împăcare nu va fi cu putință! Cererea lui Tisza e, ca-și-cînd vecinul tău, îți fîgăduiește să te apere de ursul din pădure, cu legătuiala să-1 poată ucide și jefui pe fratele tău fără ca tu să te împotrivești!

Dar vrem noi războiul cu orice preț? Nu, nimeni la noi nu vrea războiul numai pentru ca să aibă război. După 40 de ani de lupte fără roade pipăite, suntem prea istoviți și hărțuiți, decît să nu dorim cu toții o vreme de liniște, de reculegere, de pace, — dar de pace cinstită!, nu opace care statornicește și consfințește starea de azi!

Cred însă, că este greșit a să vorbi de pace. *Pacea* este sfîrșitul unui războiu și însemnează *încetarea tuturor războirilor!* În marele războiu ce ducem, ori-ce cunosător al stării politice va înțelege, că înfăptuirea unei păci pe clipă e cu neputință. Poporul unguresc ține cuprinse prea multe locuri bune, față cu noi, decît ca să se lapede de toate în același timp. Este foarte cu putință că noi nu i-le vom putea smulge decît pe rînd, unul cîte unul, făcînd pas după pas, ocupînd azi o poziție, mâne alta. Pentru aceea nu poate fi acuma vorba de *pace*, ci cel mult ne armistițiu (încetarea focului pe o vreme).

...Numai dacă vom privi luptele noastre din punctul acesta de vedere, vom putea înțelege deplin propuner lor de pace ale lui Tisza. El ne

fîgăduiește unele descărcări. »până la margina îngăduită de unitatea statutului ungar« va să zică vorbe nehotărîte, dar în schimb ne cere risipirea deplină a partidului național românesc. El vrea să ne dea pacea, dar cu cerința, ca *armata noastră politică să se desființeze cu totul*, pentru ca să nu mai putem urma războiul. El vrea să pue războiului nostru o stavilă, un sfîrșit și să încremenească viața noastră națională într'o stare nedesăvirșită luîndu-ne pentru toldeauna puțința de a face o înaintare dincolo de această stare hotărîtă de bunul lui plac, și împiedecînd a jungerea libertății naționale deplină!

El ne spune: Nu vă dau tot ce cereți, vă dau însă o parte neînsemnată, dar cu legătuiala, ca restul să nu-1 mai cereți nici odată!, și ca chezeșie că nu-1 veți mai cere, să lăpădați orice arme din mîni, risipiți îndată armata voastră și intrate cu toții în tabăra mea, sub comanda mea, ca ostați de rînd. Cît pentru statul major (conducătorii, ofițerii înalți, capii) armatei voastre lor va trebui să li-să tae capetele după legea ungurescă, pentru »ațitare« primejdioasă împotriva statului.

Ar putea zice unii, că Românii s'ar putea mulțumi deocamdată cu acel ce va, pe care-l îmbrăie Tisza și vor putea înjgheba mai tîrziu partidul, luînd lupta într'un timp mai departe. Judecata aceasta e foarte ademenitoare, dar cu totul greșită! Ar fi foarte greu să mai aduni o armată împrăștiată, fără căpitani, și legată bine și slujba unei tabere străine! Dacă am intra în partidul guvernamental guvernul s'ar grăbi să așeze pe dezertori în posturi bune și gras plătite. Moravurile noastre curate de până acum, care au fost pîrghia cea mai puternică a împotrivirii noastre, s'ar strica. Budgetul, cu binecuvîntările sale, ne-ar preschimba în scurtă vreme și, cînd trimbița de luptă ar suna din nou, puțini din vechii luptători s'ar mai întoarce lîmbuibați și îndulciți cu bunătățile unui trai fără griji, cîți din noi i-ar părăsi oare și s'ar întoarce la o viață de luptă și de prigoniri fără milă?

Este vădit că partidul național, odată desființat, ar fi foarte greu de

a fi refăcut! Cînd vom fi însă lipsiți de acest organ de apărare, cine va sta bun că vechile poște de cucerire și a terenului pierdut prin cîteva îngăduințe, — nu să vor trezi din nou la guvernele ungurești? Iar atunci dezarmați, imprăștiați, stricați cum ne va găsi, el ne va învinge ușor și va răpi și puținul ce-l avem astăzi!

„Pacea“ contelui Tisza e o cursă! Cu nada unor neînsemnate îngăduințe, el vrea să ne atragă în trînsa și odată prinși, nu vom mai scăpavi din ea! Iată pentru ce spunem că propunerea să e de o șiretenie atît de străvezie, încît nu e de crezut că va putea păcăli nici pe oamenii cei mai naivi (copilăroși în judecată).

Aceasta-i »pacea« contelui Tisza și primejdiile ce ascunde, acesta ar fi sfîrșitul la care ne-ar duce ea.

Iar de încheere fratele nostru cu luminată judecată, scrie:

»Dar nu vați întrebat încă, pentru ce contele Tisza ne îmbie pacea? Alegerile au fost doar pentru noi o înfringere cumplită.

Contele Tisza și partidul său au iruit și cele dintii cuvinte în cea dintii a sa vorbire din dietă au fost, că el și-a cîntat imnul de biruință și firul aceleiaș vnrhiri, tot ei ne-a făcut propuneri de împăcare. Nu este aceasta ciudat? Noi știm că biruitorul nu obicinuește să facă propuneri de împăcare biruitorului, ci-i dă lovitura de moarte și trece mândru preste cadavrul (trupul lui mort).

Nu, contele Tisza nu a învins! El ne-a bătut într'o mică ciocnire, dar e departe de a ne înfrîngel Armata noastră e într'agă încă, rezervele noastre neatînse. O izbîndă în o alegere, poate însemna ceva în luptele politice din sinul aceleiaș popor, dar în lupta dintre două popoare, în luptele naționale, el nu înseamnă încă nimica! Contele Tisza știe prea bine aceasta și știe că ar trebui alte biruințe, de altă natură, pentru a ne înfrîngel. El simte că această ciocnire cu Românii, poate fi o nenorocire pentru poporul unguresc, cînd ea să va încurca cu o ciocnire în afară cu Austria sau cu străinătatea! Aici e punctul de greutate al stării de lucruri și teama aceasta îl face să ne vorbească de »pace« a douazi după »biruință!«

Pentru aci căderea noastră nu înseamnă o pierdere faptică. La viitoarele alegeri putem cîștiga ce-am pierdut. Dar chemarea biruitorului, care ne cere pace, e cea dintii și cea mai însemnată din izbînzile noastre, e începutul plecării sale. Ne trebuie numai răbdare și stăruință și — vor veni și celelalte izbînzi.

Gh Poenaru.

## UNELE—ALTELE

### Din pildele altora.

O mult grăitoare știră vine din Posen (Impărăția Germană), un oraș locuit de Nemți și Poloni.

Zilele trecute a mers în acest oraș Impăratul Wilhelm al Germaniei, ca să iee parte la sfințirea noului palat de reședință. Era însoțit de împărăteasă, de ministri, și de multime de politicieni de frunte. Sărbarea a fost foarte strălucită și rară, întreg orașul a fost luminat în ferestrele tuturor caselor ardeau lumini multe și totul împodobit cu flori și steaguri de sărbătoare! Casele Polonilor însă au rămas întunecate și'n ferestrele lor nu vedeai o singură lumină să ardă!

În chipul acesta și-au arătat Polonii, a căror țară a fost sfășiată la 1872 de Nemți, Ruși și Austrieci și supusă lor, — durerea și nemulțumirea față de Impăratul și stăpînirile lui vrășmașe! Că ei nici pînă azi nu s'impăsați cu soarta vitregă și la tot privilegiul potrivit își arată nemulțumirea lor! Nu să dau cap plecat și nu să tem să și arate nemulțămirea nici față de Impăratul lor!

### Români, plecați capetele voastre naintea săcurii...

Eugen Brote își împlinește cu credința simbriașului, slujba sa. În numărul mai nou (dela 30 April) al »Telegrafului« din Sibiu, publică un nou articol, și mai perfid, și mai păcătos, ca cele de mai nainte.

După-ce birfește în chip scîrbos asupra bărbaților nostri politici și a politiceii lor, vine și spune tuturor Românilor (adeca celor cîți cetesc Telegraful), că o politică bărbătească cum o cere Dr. Iuliu Maniu, are acel înțeles, că între Români și Maghiari nu poate fi făcută o pace, decît cînd Maghiarii, frînți politicește, vor face chemare la preținfa Românilor. Iar ca ei să ajungă aci, trebne să le punem toate pedecile în desvoltarea și întărirea lor.

Pentru ca să se poată duce nainte însă o asemenea politică, nimic nu lipsește, decît puterea! Cine crede că Românii din Ungaria, sau și macar toți Românii de pretutindenea, au această putere, să facă această politică. Dr. Maniu poate strînge în jurul său o ceată oarecare de Români în acest scop, poate căpăta și ajutoare din Regat, dar ceea ce-i lipsește acum: puterea, îi va lipsi totdeauna!

Ciracul de fapt întrece pe măestrul său Moldovan Gergely! Că poate nici acela nu e în stare a spune nu numai Românilor din Ardeal și Ungaria, dar și celor din Regat și de pretutindenea, că: toți la olaltă sunteți neputincioși, pitici, pe lîngă puterea uriașă a Maghiarilor!, pe cari ni-i pune în ochi sus de tot! Ca și cum ne-ar zice: Plecați-vă capetele, amărăților, că și așa de alta nu sunteți buni, decît de tăiat ca miei de jertfă, pe care eu v'am închinat deja, cu Mangra și soții, Archanghelului Tisza...

Plătește-l gros, Héderváry, că scrie minunat!

Iar Metropolitului Mețianu, asesorilor săi și întregii Comisii a Tipografiei Archidiecezane, care are supraveghierea peste »Telegraful«, — sincere felicitări pentru hrana sufletească ce o toarnă în blidele preoțimeii lor pe bani scumpi, învătîndu-o a-și lăpăda ori-ce credință, ori-ce speranță în viitorul acestui neam!

### Mihu și Brote.

Să ne ierte dl Dr Mihu, că îl punem aci numele alături de alui Eugen Brote, omul azi atît de deochiat, ba pînă la pipăire vădit vîndut guvernului din Pesta. Nu totdeauna să pun două nume lîngă olaltă pentru că ar avea același preț, ci mai curînd pentru a arăta de ce preț e unul și cît de fără preț celalalt. Și noi în cazul de față în acest scop punem aceste două nume lîngă olaltă.

Eugen Brote, strașnicul luptător național de odinioară, care să arăta mai tare în sufletul său ca o sută de alți Români buni, — sucindu-să la bătrîneță, ne spune, precum vedeți mai sus: »Desnădăduiți Români! Plecați-vă capul naintea săcurii maghiare, că și așa putere de a face pe Unguri să vă recunoască și să vă dea libertățile naționale ce voi tot le mai cereți (și eu le ceream odată mai tunător decît voi, dar acum m'am »cumințit«), puterea aceea: n'o aveți și nu veți avea-o nici odată!«

Ce evanghelie ticăloasă aceasta pe buzele unui om ce să ține încă luptător pentru neamul lui! E evanghelia vînzătorului de neam, a celui mai primejdios și scîrbos!

Ce noroc numai, că acest »slab« popor român, are marea însușire, că simte de departe, după vorbă, după port, pe preținul și pe dușmanul său! Și azi nu să găsească din o mie de Români, doi, cari să nu vadă în Eugen Brote aceea ce el de fapt este: peană simbriașă plătită gras de guvernul unguresc pentru a arunca cu tăciuni în Români și a-i spăria și a vărsa desnădejde în sufletele lor! — ca cu atît mai ușor apoi el să le poată pune piciorul pe grumazi.

Ce bine cade însă sufletelor noastre atît de ispitite azi de atîta vrășmași vechi și noi, văzuți și nevăzuți, ca duhurile necurate, — cînd auzim graiul limpede și sigur al unui bărbat întreg și cu scaun de granit la judecata sa, ca Dr. I. Mihu, care prin cuvîntarea sa dela Reghin, ne spune, par' că anume ca o minunată palmuire a cobelor rele a bufnitei dela »Telegraful«, — că: noi Românii din această patrie avem o mare comoară sufletească, pe care putem să ne întemeem

nădejdea unor zile mai bune, cari cu siguranță au să vină, cînd vemea să va plini. (Iar vremea să va plini cu atît mai iute, cu cît mai isteț și mai stăruitor vom lucra cu toții pentru înălțarea neamului în toate!)

Și spune dl Dr. Mihu, că răzimați pe înaltele însușiri ale acestui neam, ne avem noi făurit un ideal național românesc, care trebuie să ne călăuzească în toate lucrările noastre de obște, ca și private! Și acest ideal e atît de firesc și de legiuit, că trebuie să avem mîndria și bărbăția de a-l mărturisi ori-cînd cu glas ridicat! Și acest ideal cuprinde în sine, între altele, hotărîrea sufletelor noastre, ca, muncind spre a ne întări în cultură și bunăstare, să ne trăim și mai departe viața noastră românească pe aceste plaiuri și pe aceste vâlcele îngărășate cu mult sînge românesc! Și în urmarea acestui ideal ne călăuzește simțul puterii noastre de viață și de împotrivire națională!

Ce frumoasă e această evanghelie, și ce dreaptă și cît de mult din inimile și simțirile românești izvorită!

În aceasta să credeți Români, nu în cobele bufnitelor ticăloase ce și-le-a închiriat guvernul din Pesta, ca să ne sparie cu țipele lor urite — prin foaia cea mai »ortodoxă« dela Sibiu!

### Încă una.

Stările bolnave din țara aceasta au găsit răsunset la multe popoare străine. Foile mari din lume scriu adesea despre asupririle, ce le îndură neamurile nemaghiare din Ungaria și ele n'au vorbe destul de aspre, ca să înfierze politica aceasta de desnaționalizare. Numărul acestor foi, cari din dragostea de adevăr și libertate, fac aspre dogeniri concețtenilor nostri jido-maghiari s'a sporit iară cu una. Să vestește a-nume, că în luna lui Octomvrie va apare o »Correspondență germană-maghiară« în Viena, scrisă de un bun cunoscător al stărilor din Ungaria, de Wilhelm Heinz, care va arăta lumii politica de degermanizare (de a face unguri din nemți) a guvernelor ungurești. Va deschide ochii lumii asupra acestei politice, iar noi vom avea o tovarășe de luptă, care poate va mai schimba întru cîțva păreriile unor cercuri însemnate din afară de Ungaria.

### O vorbă nesocotită a Impăratului Germaniei.

Impăratul Germaniei Wilhelm II. e unul dintre acei domnitori, care voește mai mult ca ori-cine să umble pe picioarele sale. Deși în viața Impăraților, nu prea merge așa. Demulte-ori el trebuie să-și supună voia sa la hotărîrile sfatului conducătorilor politici, și chiar aceea ce vorbește colo și colo, să

fie în conglăsuire cu voia sftnicilor săi, ca aleșii țării, chiar de n'ar fi de tot pe placul lui.

Împăratul de acum al Germaniei însă, nu odată sare peste gardul acesta al formelor ce îngrădesc pe un domnitor, și, om altfel cu mare învățătură, la anumite dați ține de bine, să-și spună unele dorinți și păreri ale sale, și așa mai fără frul formelor și fără știrea politicilor săi! Așa a făcut mai zilele trecute în orașul Königsberg, unde la un banchet dat de acest oraș a ținut o vorbire, care însă cuprindea astfel de ziceri, cari au făcut mare revoluție printre politiciii țării, ba și la cei din afară! Împăratul a zis anume cu prilejul acesta următoarele:

„La Königsberg bunicul meu și-a pus el singur pe cap coroana de Rege al Prusiei, arătând de nou, în chip hotărât, că ea îi este dată singur prin îndurarea lui Dumnezeu, iar nu de diete, adunări populare ori din voința popoarelor, și că astfel, el să socotește de un instrument al Cerului și că datorfiile de Rege și le împlinește ca atare (ca instrumentul Cerului)...

...Socotindu-mă și eu ca un instrument al Domnului, fără a ține samă de vederile și părerile zilei, eu îmi urmez calea mea, care este închinată numai mîntuirii de obște și desvoltării pacifice“.

Au alte cuvinte: Eu mă țin de unsul și trimisul lui Dumnezeu în scaunul acesta de Împărat și Rege, și fac ce fac cum vreau eu și nu mult mă uit după „părerile zilei“, adecă a oamenilor cari din întâmplare sunt pe lângă mine la cîrmă.

Cuvintele acestea ale cam zvăpăiatului Împărat, i-s-au luat tare în nume de rău, că ele par o dare de știre, că el își prețuește mai mult voia și socoteala sa, decît a tuturor sftnicilor țării, și decît a dietelor, — ceea-ce ar fi un pas spre a domni în chip absolutist (cînd voința Domnitorului e aproape singura lege, singura hotărîtoare), — iar aceasta nu și-o pofteste nimenea în Germania!

Sute de foi din Germania și din afară, critică asupra pe Împărat pentru aceasta vorbire și i-o numără ca o nesocotită, care îi strică, în loc să-i folosească.

## Vlaicu, întiul zburător român.

— Zboară deja la 100—150 metri înălțime! —

Ziarele din București aduc cu vădită și mărturisită bucurie și firi despre izbînzile de zbor ale tinerului inginer Aurel Vlaicu, cu mașina iscodită de el însuși.

Să știe că toate neamurile să încearcă a-și avea macar oamenii din sinul lor cari au curajul să zboare, dar aceea, ca un neam să aibă zburător cu mașină de el iscodită, — această bucurie nu o au până azi decît Americanii, Francezii și doar Nemții. Zburătorii celorlalte popoare zboară cu mașini după tipurile isco-

dite de aceștia, care de care mai cu incurcate clădiri.

Tinerul inginer Vlaicu a făcut studii (cercetări adînci) asupra tuturor mașinilor iscodite pîn' acum, și a aflat că fiecare e foarte greoaie și mult prea încărcată cu părți cari i-ar putea lipsi! S'a pus și și-a închipuit el una, simplă de tot, doar ca un vultur mare cu aripile întinse, ce ar ținea între ghiare pe zburător în o corfă. Probele cele dintii le-a făcut pe hotarul satului său Bințiș (lîngă Orăștie), cu o mașină simplă de tot, făcută din bețe de lemn cu aripi de pînză, trasă mașina de 6—8 feciori, soși de copilărie ai inginerului, cari să fugă contra vîntului, suplinind ei și vîntul lipsa motorului. Vîntul să sufle cătră ei, ei să tragă cătră vînt, ca așa să aibă mașina valul de aer pe care să se poată urca în sus!

A repetat aceste probe primitive și la cari azi ne gîndim cu haz, — și aici la Orăștie, în repeșite rînduri. Și-a făcut apoi mașina mică, de pus pe masă, și, ca să-i învîrtă aripioarele de sfredelit și tras aerul, a pus o bucată de gumi răsucită (în loc de „motor“ și asta), și cînd îi da drumul, zbură mașina 20—30 pași, pînă să gata puterea dela guma desrăsucită.

Conduș la București, miniștri români au văzut că această mașină atît de simplă, e mult făgăduitoare și i-au pus la îndemină fabrica de arme (arsenalul) a statului, și acolo dl Vlaicu și-a putut face mașina în mărimea naturală și de lipsă pentru zborul aievea mare și serios. Prințul Carol s'a interesat foarte mult de încercările tinerului român, a scris și un articol în o revistă din Țară, încuragîndu-l și certînd pe cei-ce nu-i prețuesc încercările.

Cînd mașina a fost gata, stăpînului ei îi lipsea ce-i era mai de lipsă: deprinderea de a o conduce și de a zbură peste tot! De aceea întiile încercări n'au reușit prea bine, că ori nu grija bine de motor ori de alte părți de cîrmuit mașina, — și așa numai pe rînd a putut înainta în învățătură. La început a zburat 10—20 metri, la nălțime de un metru doi dela pămînt, apoi după vre-o lună de zile abia, s'a putut avînta la vre-o 20 metri înălțime și 1 km. depărtare.

Aceea însă ce foile din București sosite azi ne vestesc, e semn, că tinerul inginer a pornit pe calea zborului mare și în curînd l'om vedea în rînd cu marii zburători ai celorlalte națiuni. Iată ce ne vestește vesel ziarul „Seara“ din București aducînd și chipul mașinei:

### „Vlaicu a zburat“ I

*Tîndrul inventator român a făcut ieri mai multe zboruri foarte reușite cu aparatul său, la înălțime de 100—150 metri!*

Vlaicu a sburat! Aceasta a fost plăcuta veste ce s'a răspîndit aseară cu iuțeala fulgerului în întreaga Capitală!

Da. Vlaicu a sburat și a sburat astfel, că a întrecut toate așteptările!

Sborul de ieri, de pe cîmpul de zbor dela Cotroceni, l'au consfințit nu numai ca pe un isteț inventator (descoperitor), dar și ca un admirabil pilot (zburător).

Vrednicia lui Vlaicu este cu atît mai mare, cu cît a avut de învins mari greutăți și de luptat cu mulți și cu multe. Prea puțini au fost aceia, cari au avut încredere într'însul și în inven-

ția lui, și mare trebuie să le fie mulțumirea, cînd au luat parte la izbînda lui cea mai mult decît strălucită de ieri!

Fără să fi învățat undeva pilotajul unui aeroplan, fără să fi fost macar îndrumat de cineva, Vlaicu și-a probat singur mașina, fără să-i pese de vorbele unora, de intrigele altora și de piedecel pe cari i-le puneau cei mai mulți. (Bietul Vlaicu! Tot ca pe la noi. Doar și aici cîți l'au luat în deșert, ba și pe noi dela foaie ne-au căznit, că cum putem lăuda pe un nime încă.. Ca și cum a încurajia pe un inventator de acest fel, nu ar fi datorința unei foi!

În urma sborurilor de ieri, urmează ziarul din București, Vlaicu poate fi mîndru de lucrarea lui și sigur că meritul îi va fi recunoscut mai curînd decît se aștepta.

Țara noastră încă să poate mîndri, că numără printre fiii săi un om ca Aurel Vlaicu, care i va duce faima departe peste hotare!

Să fim mîndri că și țara noastră a putut ajuta la înaintarea în ale sborului, care a luat în ultimul timp întinderi atît de mari.

\*

N'am putut începe descrierea sborurilor de ieri, fără a spune cele de mai sus, — zice apoi ziarul.

Acste spuse să arătăm acuma, cum a zburat ieri întiul nostru inventator și zburător.

Deși vestise că va începe zborurile la orele 6 și jumătate, Vlaicu a deschis porțile hangarului la orele 4, ordonînd soldaților din compania de zbor, să-i ducă pe cîmp elegantul monoplan (mașină).

La această oră să afla prea puțînă lume pe cîmpul de zbor.

Vlaicu și-a pus motorul în mișcare și a încercat cîteva zboruri, la o înălțime mică, dar din pricina vîntului ce bătea, a trebuit să încete.

La orele 6, au sosit pe cîmpul de zbor dl Alex. Cotescu, directorul general al Căilor ferate române, cu dna și dra, numeroși ofițeri înalți de artilerie cu dnele, reprezentanții ziarelor, precum și un public foarte numeros!

Deși nu se vestise în mod public că Vlaicu va zbură, totuși pe cîmpul Cotrocenilor să aflau peste 1000 de oameni.

După ce a vorbit cu dl Cotescu, la orele 6 și un sfert, Vlaicu s'a urcat în naia (corfa) mașinei.

Soldații dau lumea la o parte și... peste cîteva minute, pe un timp splendid și liniștit, Vlaicu plutea cu aparatul său în văzduh!

Cu o statornicie desăvîrșită, mașina s'a ridicat în aer (după 30 metri de fugă pe rotile pe pămînt), luînd direcția spre cupole. Din ce să depărta, să urca mereu.

Ca o pasăre fantastică înainta aeroplanul (mașina) făcîndu să din ce în ce mai mic!

Cîrmind spre dreapta, Vlaicu s'a înapoiat la punctul de plecare, trecînd la o înălțime de 150 metri pe de-asupra cazarmei regimentului de geniu și de-asupra hangarelor.

Cînd a trecut peste mulțimea, care-l aclama de jos, Vlaicu a sălutat cu mîna! Jos însuflețirea era de nedescris. Bătrîni, tineri, femei, copii, militari și civili, erau cu lacrimile în ochi de bucurie! Fiecare-și arăta bucuria și însuflețirea făcîndu-și pâlăriile, chipurile și batistele!

După ce a trecut peste bîrăcile regimentelor de infanterie, înconjurînd cîmpul, Vlaicu s'a îndreptat

din nou spre cupole, sburlînd cu mare iuțeală. După spusa persoanelor pricepătoare, sbura cu o iuțeală de 70 km. pe cîs (măi repede ca trenul repede, accelerat).

După ce a trecut de cupole, îndrăznețul zburător român s'a înapoiat din nou, tot peste cazarma genului și la aceeași înălțime; unii ofițeri spuneau că înălțimea era chiar mai mare! Cînd a ajuns deasupra hangarului, s'a putut vedea că motorul nu mai lucra în mod regulat. De jos să auzeau zvicneli puternice, cari dovedeau că trebuie să se fi întimplat ceva la motor.

Intr'adevăr, după un zbor de 15 minute (un sfert de ceas), în care timp a parcurs aproape 20 km. la o înălțime de 100—150 metri, Vlaicu a trebuit să scoboare, din pricină că motorul nu mai funcționa în mod regulat. Totuși Vlaicu a făcut un zbor strălucit! Afîndu-se la o înălțime pe 100 metri, el a stîmpărat motorul și făcînd o întorsătură spre dreapta, a venit să se coboare în mod lin tocmai la punctul de plecare.

În clipa aceasta toată lumea s'a repezit spre dînsul, în mijlocul unor strigăte însuflețite de „Ura!“

El a fost ridicat pe sus și purtat în triumf.

Dl Cottescu, directorul Căilor ferate române, l'a felicitat în mod călduros, de asemnea și doamna.

Din partea ofițerilor, mai ales a unor domni coloneli de artilerie și alți ofițeri, Vlaicu a fost obiectul unei vii manifestațiuni de plăcere!

Deși murdar pe mîni și pe haine, de oleiul cu care a fost stropit de motor, iubitul zburător a fost îmbrățișat călduros de mulți!

— Vorbînd după zbor cu un ziarist care-i spunea că s'a ridicat la vre-o 150 metri, dl Vlaicu i-a zis:

— Măi, trebuie să fi fost mai mult. Casele mi-se păreau foarte mici și oamenii aproape nici nu-i vedeam. Am trecut peste niște fabrici și hornurile (coșurile) lor mi se păreau că sunt bețe de chibrit.“

Îndată ce i-se repară motorul, va face zboruri nouă, tot mai sus și tot mai departe!

Dela Reun. fem. rom. din Arad și prov.

**AVIZ.**

Avem onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că înaltul minister de finanțe a binevoit a ne da concesiunea cerută pentru aranjarea loteriei de obiecte, proiectată de noi spre scopul zidirii școlii de fete din Arad, dîndu-ne dreptul să emitem 50.000 lozuri à 1 cor.

Aducînd această veste cu bucurie la cunoștința publică și avînd în vedere că această concesiune s'a dat cu termen fixat, pin aceasta facem apel cătră întreg public românesc ca să binevoiască a veni în ajutorul nostru, trimițînd la adresa Reuniunii diferite obiecte, ca să putem completa numărul obiectelor cerut dela 750 adunate deja, la 1000.

Dragostea de care s'a împărtășit Reuniunea noastră și pînă aci din toate părțile și pentru carea noi păstrăm tuturoara o vie și adîncă recunoștință, ne dă speranță că și aceasta rugare a noastră va avea bun rezultat.

Arad, la 28 August 1910.

Pentru Reun. fem. rom. din Arad și prov.:

*Letiția Oncu,*  
președintă.

## Societatea de teatru la Reghin.

Adunarea dela Stă-Mărie a Societății de teatru la Reghin, a reușit foarte spre deplina mulțumire a celor ce au avut norocul a putea lua parte la ea. Comitetul și oaspeții au fost primiți în preziua cu căldură. Sara, o frumoasă sară de cunoștință. Iar în ziua de Stă-Mărie, a avut loc înția ședință, după programul vestit și de noi.

Ședința a fost deschisă de dl Dr. Ioan Mișu președintele Societății, cu următoarea vorbire, care a înălțat mult sufletele:

### Onorală adunare generală!

Lipsurile și întunecul unei robii de veacuri, au apăsător greu asupra vieții sufletești a părinților noștri, iar din această stare dureroasă ne-am ales cu multe și mari pagube, ce privește însușirile noastre sufletești, pagube, pe cari până astăzi, durere, nu ne-a fost dat a le putea cu totul îndrepta.

Avem însă o mare mângâiere în faptul, că toată povara zilelor grele, tot chinul și amarul trecutului, nu au putut stinge patru mari însușiri ale neamului, înțeleg: nebiruita sa putere de viață; dragostea sa ferbinte de neam, lege și de tot ce e românesc; istețimea sa de minte, împreună cu setea de carte și lumină, și, în urmă, puterea sa uimitoare de a preface în spirit românesc, aproape tot ce, silit de împrejurări, silit a fos a împrumuta din cultura altor neamuri mai norocite!

Pe această mare comoară sufletească a neamului, ne întemeiem noi nădejdea unor zile mai bune, cari cu siguranță au să vină, când vremea să va fi plinit!

Răzimați pe aceste înalte însușiri ne-am făurit idealul nostru național românesc, care trebuie să ne călăuzească în toate lucrările noastre, de obște și private!

Domnilor! Acest ideal al nostru (suma doririlor noastre) este atât de firesc, atât de legiuitor, încât nu avem cuvinte a-l tănu, din potrivă, trebuie să avem și bărbăția a-l mărturisii ori-când cu glas ridicat! Care anume este acel ideal al nostru? Acela că:

Întăriți prin cultură și bunăstare, sub paza și în marginile legilor patriei noastre comune, în bună conviețuire cu concetățenii noștri de alt neam, dar totodată în strinsă legătură sufletească cu frații noștri de un singe de sub alte stăpîniri, voim, mai mult: suntem hotărâți cu toată tăria, ca sub orice împrejurări, și împotriva tuturor piedecilor firești sau meșteșugite, ce vom afla în calea noastră, să ne trăim și mai departe viața noastră românească pe aceste plaiuri și în aceste vălcele, îngrășate cu mult singe românesc și rămase nouă scumpă moștenire dela moșii și strămoșii noștri! Iar în intruparea acestui ideal, avem cea cre-

dință tare, pe care ne-o dă simțul puterii noastre de viață și de tărie națională!

Sigur, cu sufletul lor robit de dorul acestui ideal sfânt, au purces și acei prea vrednici înaintași al noștri, cari, prin apelul dat din Budapesta la 19 Faur 1870, au făcut pornirea, iar în adunarea dela 4 Octobrie al aceluiaș an în orașul Deva, votind Statutele, au dat ființă Societății pentru fond de teatru român, a cărei a 37-a adunare generală avem fericitul prilej a o ținea astăzi aicea, urmînd glasului de chemare al vrednicilor Români din acest oraș cu vechiu și bun nume românesc.

După acest început, dl Dr. Mișu arată că să implinesc 40 ani dela întemeierea acestei Societăți, și e bine, la acest popas de vreme, să se facă o privire napoi peste trecutul Societății și apoi a plănul asupra viitorului. Arată că întemeietorii au pornit la lucru atrași de un vis frumos: de a vedea și la noi un palat măreț pentru teatru național și o trupă de jucători ca la alte neamuri mai în stare. Visul lor însă, ca cele mai multe visuri frumoase, vis a rămas.

Iar în cei 40 ani, ce s'a putut ajunge e: o renaștere și întărire a simțămintelor noastre naționale și de dragoste pentru teatru, și adunarea unui fond de jumătate de milion coroane, care ne dă acum putința a ne apropria mai cu diadinsul de scopul acestei Societăți: înființarea unui teatru național pe sama Românilor din această patrie! Dsa nu mai stă la îndoială că a sosit timpul să chibzium asupra formării unei trupe de teatraliști călători, jucători de teatru, anume pregătiți, învățați.

Punîndu-și întrebarea că ce fel de teatru ne-ar trebui nouă mai ales, răspunde că nu un teatru în care să se joace piesele cele mai domnești, ci un teatru potrivit trebuințelor și impregurările noastre.

...»Teatrul nostru zice dl Mișu, trebuie să fie o școală pentru luminarea minților și întărirea inimilor; teatrul nostru trebuie să fie un templu (biserică) în care să preamărească virtutea, dreptatea, frumosul și adevărul vecinic, și să se zbiciuiască păcatele noastre strămoșești și răutățile noastre de lume nouă! Teatrul nostru trebuie să fie un cămin, în care să arză nestînsă flacăra sfîntă a iubirii de neam, lege, și de tot ce e al nostru! În urmă teatrul nostru trebuie să fie un altar, la care jertfa adusă, să se slujească în o limbă românească dulce ca fagurele de miere și limpede ca apa izvorului de muntel

»Un astfel de teatru trebuie să fie, după mine, ținta doririlor noastre!

Dacă este vorba, că ce fel de teatru putem noi azi forma și susține, voi spune, că, la început, nu ne putem gândi la un teatru de rame, opere și operete, pentru-că ar trece peste puterile și trebuințele noastre de acum. Ajunge să avem o trupă în măsură a da bune reprezentării de *piese populare*, cu cîntece naționale, comedii, și așa numite piese de salon de un gen mai ușor. Și, așa cred, o trupă de 12 persoane, la început ar putea mulțumi așteptările noastre. Iar o astfel de trupă teatrală poate fi formată și susținută în scurt timp: Pentru-că nu trece nici peste marginile puținței și trebuințele noastre, nici peste mijloacele noastre bănești.

Să vedem apoi cum, și cine ar avea să ia asupra sa sarcina formării și conducerii unei trupe de acestea? Actorii noștri formați deja și bursierii noștri!

Arată apoi că lucrul poate lua ființă numai prin apostofia însuflețită a unei trupe de sine stătătoare, pe care Societatea numai s'o ajute pe cît poate. Și fiindcă acea trupă are de împlinit o înaltă chemare socială și culturală, membrii ei trebuie așa ajutați, ca să fie scutiți de grija zilei de mîne, ca să poată trăi cu dragă inimă pentru teatru! Asta să poate, dacă Societatea dă trupeii un ajutor de 30.000 cor. pe an, cît poate da, și din cari să ajunge la 12 teatraliști plată de cîte 2400 cor. la unu pe an, și ce li să mai vine din venitele serilor pe unde joacă. Să li-să facă și un Fond de penziuni, ca să fie asigurați și pentru bătrînețele lor, fond ce s'ar forma din un ajutor dela Societate, o parte din venitele serilor de joc, și partea de taxe ce o ar da înșiși teatraliștii.

Aceste sarcini Societatea le poate lua chiar și astăzi asupra sa. Dar fiindcă acum și de-ar vrea, nu poate înființa trupa, fiindcă n'are încă teatraliști crescuți, trebuie să se îngrijească de creșterea lor, și de aceea dl Dr. Mișu e de părere, că Societatea să-și pună drept termen pentru a da vieții doritul teatru, anul 1920, adecă de acum peste 10 ani, cînd să va sărba iubileul de 50 ani de ființă al Societății. Pîn'atunci stipendiștii ce sunt și vor mai fi, dacă au gătat cu învățatura, să meargă să joace iarna la teatrele din București spre a-și însuși fel frumos, ales, de vorbire, cum să vorbește în această inimă a neamului, iar vara să vie să joace prin orașele noastre, — până ce vor putea începe a trăi numai pentru noi!

Așa, frumos, a chibzuit dl Dr. Mișu planul de lucrare al Societății de teatru, — plan care a plăcut foarte mult și a fost primit cu însuflețire și dor de intrupare de toată adunarea!

După aceasta a urmat plinirea altor forme recerute. Protopopul gr-

cat. dl Ariton Popa a salutat Societatea și pe oaspeții în numele Românilor din Reghin. Dl O. C. Tăslăuan a salutat-o în numele „Asociațiunei“, dl președinte Dr. Mișu a mulțumit Societăților surori. S'au ales apoi comisiile pentru revizuirea socotelilor și a dărilor de samă înaintate de Comitet despre mersul și viața Societății în 1909. — iar apoi la ora 1½, s'au intrunit ca la 300 de inși, domni, doamne și dșoare, la banchet (prînz împreună) care a durat în voie bună două ore.

A urmat *Petrecerea poporală* foarte interesantă, vestită în programa sărbărilor. Jocul și portul românesc de pe Cîmpia-Ardealului a fost prăznuit la această producție. Floarea alor vre-o 10 sate din jurul Reghinului: Hodac, Potoc, Jabe-nița, Socol, Solovăstru, Milășel, Fărăgău, Băița, Santu și Rus, — flăcăi și fete din ele, au venit să-și arate frumseța portului lor. S'a jucat: Călușorul, Bătuta, Muta, Pe băț, De-a sărita, Rara, Mărunta, De-a lungu și altele! O minunată și sănătoasă întrecere de voinici și fete!

— Sara Concert dat de corul maeștrului Dima, și cîntări de dnii Crișan și Mărcuș, stipendiștii Societății, cunoscuți și nouă după concertul lor de aici. A fost concert foarte reușit, la înălțimea artei pe care o intruchipează Societatea.

— În ziua a doua, în ședința a doua, condusă de Dr. Mișu, s'a dat samă de cei-ce cenzurase (cerștase) dările de samă a comitetului.

S'au luat toate cu plăcere la cunoștință și s'a hotărît, că Comitetul să pregătească până la anul un plan de intrupare a scopului Societății, pe temeiul celor înșirate în vorbirea de deschidere a președintelui Dr. Mișu și pe calea arătată în acea luminată vorbire.

— Comisia de adunare de noi membri face cunoscut că a cîștigat Societății 18 membri noi pe viață, dela cari s'au și adunat, ca înție rate, 330 coroane.

— Alegerea de comitet conducător pe încă 3 ani, s'a făcut alegîndu să de nou vechiul comitet în frunte cu dl Dr. Mișu.

— La urmă s'a primit invitarea făcută de Români din Blaj prin graiul dlui prof. Gavril Precup și așa adunarea viitoare a Societății de teatru să va ținea în Blaj.

Dr. Mișu a încheiat apoi adunarea prin frumoase cuvinte, iar mulțimea i-a făcut dlui Dr. Mișu și întregului comitet, ovațiuni însuflețite, arătîndu-le încredere și dragoste!

— Sara a fost teatru jucat sub conducerea dlui A. P. Bănuț, directorul artistic al Societății. S'a jucat foarte bine. Diletanții au fost viu răsplățiți cu aplauze (bateri din palmi) însuflețite!

A urmat joc vesel până 'n zori.

## Pilda lui Hoffrichter.

Cetitorilor foilor noastre le este cunoscută povestea ofițerului Hoffrichter, care în prafuri a trimis ciancali (venin groaznic) ofițerilor de graduri mai înalte decât el, ca ucigându-i, să fie el înaintat în locul lor.

Această faptă a sa să vede, că n'a rămas fără urmași.

O faptă asemenea faptei lui Hoffrichter, au săvârșit zilele trecute în Viena Ioan Costellez, un ofițier pensionat al căilor ferate și soția sa Berta. Și iată cum:

Aceștia moșteniseră dela o rudă a lor, dela văduva Moraveh vre-o 12 mii de coroane, obligându-să însă tot-odată a da văduvei lor rude 600 coroane pe an ca un fel de camătă, plătită de 2 ori pe an, în rate. Ci Costellez și soția sa Berta, ducând o viață prea luxoasă au sărăcit și nu prea puteau plăti regulat ratele rudei lor. Rata din urmă de 300 coroane nici n'au mai trimis-o, ci au scris Bertei o scrisoare, că să mai aștepte un pic și va căpăta banii. Într-asta să apropie ziua numelui bătrinei și ea primește cu posta, drept cinste, o cutie de bomboane, dar pe cutie nu era pus nici un nume, așa că nu știa de unde le primește. Cum era ziua numelui ei, da însă cu socoteala, că vre-un neam de-a ei i-o fi trimis bomboanele, și gustă din ele. Mincă o bomboană, e bună!, mincă a doua și a treia.

Dar abia mai luă câteva, și simți că amețește și că-i vine greață mare!

Să repezi la oala cu laptele și o beți mai întreagă! A venit apoi doctorul, ca să vadă ce are, și când colo, află că bomboanele erau învenimate și fiecare era în stare ca să-i pună sfârșit vieții! Atita a avut noroc, că a beut lapte, și acesta nu a lăsat ca veninul să se lătească. S'a dat apoi de știre poliției, care a început să cerceteze, că oare cine a putut trimite bătrinei „bomboanele“?

Mult însă nu a trabuit să caute, căci repede au aflat că Ioan Costellez și soția sa Berta, aveau datoria a trimite bătrinei 600 coroane și nu le mai puteau trimite. Și îndată le-a trăznit prin minte, că răufăcătorii numai ei pot fi, ca să scape de bătrina și să nu-i mai plătească suma cuvenită! I-au prins pe amândoi și i-au dus la închisoare. După multe muștrări de suflet, Berta a mărturisit, că bărbatul ei de loc nu e vinovat, ci vina e întreagă a ei, de oarece ea i-a trimis bătrinei bomboanele, ce să scape odată de ea, pentru că era din cale afară rea și dusesse pe bărbatu-său la sapă de lemn! S'a rugat apoi, ca să i-se i-a în samă mărturisirea de bună voie și să nu o pedepsească aspru.

Pe bărbatu-său, după toate semnele, o să-l lase liber, dar nenorocita Berta va suferi multă vreme chinurile temniței.

## Femeie ca bărbat.

O femeie ce a purtat 5 ani haine de bărbat.

O glumă de toată frumusețea și potrivită, a făcut în New-York o domnișoară, care 5 ani de zile a purtat haine de bărbat și o cunoșteau toți ca „Negustorul Martinez“. Adevăratul ei nume e Ileana Smith, și a purtat atita vreme hainele de bărbat, numai ca să poată câștiga un rămășag ce l'a legat întru acest scop.

E curios a ști ce păreri are domnișoara Smith despre bărbați, după ce 5 ani de zile a trăit între ei, de multe ori și noaptea.

„Cu fală o pot mărturisii — zice ea — că am putut cunoaște bărbatul, și tocmai din pricina aceasta înțeleg mai bine și femeia! Deosebirea între bărbat și femeie e numai aceea, că bărbatul are mușchii mai puternici, mai dezvoltati, dar încolo, în nici într-o privință nu e de pus mai presus de cât femeia!“

Domnișoara Smith în 5 ani, numai 3 bărbați într-adevăr cavaleri, a întâlnit. A cunoscut mulțime de doamne în schimb, cari fie ca negustori, fie ca slujbași în cancelării, isprăvesc cele mai grele lucruri, ca și bărbații, și, ce e mai mult, sunt cu mult mai astîmpărate decât bărbații! Femeile aplicate în slujbe, nu se plîng niciodată de munca grea și de plata puțină, până când între asemenea înprejurări dintre bărbați  $\frac{3}{4}$  se năcăjesc și desnădăjduiesc!

Un singur lucru, recunoaște domnișoara Smith, au bărbații mai bun și mai practic decât femeile și acestea-s: hainele! Vestmintele femeii sunt proaste, nepractice și scumpe, ale bărbaților mai ieftine, mai ușoare, și mai frumoase! În cei 5 ani însă, numai o femeie a găsit de părerea aceasta și și aceea era îmbrăcată în haine de bărbat...

Cinci ani, cîtă vreme domnișoara Smith a fost bărbat, și-a câștigat nenumărați prietini, cari țineau foarte mult la ea pentru ținuta ei plăcută și drăgălașă. Un vecin al ei, care e asemenea negustor și a petrecut multe zile fericite și vesele cu dsoara Smith, când a aflat adevărul, că e femeie, a zis:

„Ce pagubă! Mi-am pierdut pe cel mai plăcut soț și pretin!“

## NOUȚĂȚI

*La Bruxella* s'a deschis zilele astea „Conferența interparlamentară“ ale căi adunarea la sfat a deputaților din dietele feluritelor țări de pe lume, cari ar dori să vadă asigurată pacea trainică între state și între popoare, cu încungiuirea războaielor. Și ca atunci când să ivește vre-o neînțelegere între două state ori popoare, ele să nu-și tragă îndată săbiile una asupra alteia, ci să se supună hotărârilor unui tribunal de pace alcătuit din oameni nepartizani. Dar visul acestor oameni, să apropie foarte greu de a lua ființă!

La conferența de astan precum cetim prin foi, s'au dus să iee parte și deputații nostri Dr. Mihailii, Dr. Vajda, Dr. Stefan C. Pop și Dr. Șerban.

Vom arăta ce au vorbit, ce au sprăvit și ce știri aduc cu ei de pe acolo.

Colera. Zilele acestea foile au fost umplute cu fel de fel de știri mult mărite, umflate, despre răspîndirea colerei. Să vorbea în gură mare, că această boală a străbătut și în România și în Austria și la noi chiar! Acum însă rînd pe rînd să desmîntesc știrile acestea și iasă la iveală adevărul, că în Viena de fapt au murit 2-3 persoane de coleră, în Pesta 1, dar măsurile luate îndată au pus capăt lățirii ei mai departe! În România nu s'a întâmplat un singur caz de coleră, deoarece țara e foarte bine păzită la graniți și guvernul a pus la îndemână jumătate milion pentru apărarea împotriva boalei. Vestile ce sosesc din alte părți încă sînt bune și pot liniști sufletele îngrijite. În Italia colera încă nu să mai răspîndește căci și acolo iar au luat toate măsurile de pază împotriva ei.

Cetitorii nostri să nu să sparie, ci să asculte sfaturile ce le-am dat în numărul trecut al foii noastre, despre paza în hrană și curățenie, ca să fim feriți de groaznica boală.

Un om, care nu-i ca toți oamenii s'a aflat în Italia în orașul Milano. La asintările din acest an, s'a dat adevărat de un fecior, care avea inima la partea dreaptă, și nu la cea stîngă, cum să obiceșuește. Doctorii s'au mirat multă vreme de această faptură alui Dumnezeu și nu și-au putut tălmăci lucrul. Cătană nu l'au luat, dar în schimb l'au învățat să umble prin lume de arătare pentru bani frumoși. Un întreprinzător îl va conduce. Va strînge mulți bani în chipul acesta și va binecuvînta natura care l'a făcut mai altfel decât pe altă lume.

O pașesc femeile cu Vlădicii. Zi de zi femeile sînt tot mai curioase. Înțelegem femeile din lumea mare de pe la orașe, cari să îmbracă în chip și fel. Aici le vezi cu o rochie strîmtă și scurtă, aici cu una largă și lungă de o tirăsc prin praful ulițelor. Dar asta-i, ca asta. Le vezi cu bluze tăiate, „decoltate“ cum se zice, încît pieptul lor e de jumătate gol, și mânecile strîmte și scurte, încît tot brațul rămîne neacoperit. Ele zic, că așa cere „moda“ și de aceea trebuie să se îmbrace așa, dar adevărul e, că le place să fie bătătoare la ochi și că numai știu cum să tragă luarea aminte a oamenilor asupra lor, de aceea iscodesc fel și fel de chipuri de îmbrăcăminte.

Episcopii din Italia însă le dau acum de furcă femeilor de felul acesta. Ei adevărat au dat o poruncă cătră toți dreptcredincioșii lor, că femeile, cari vor veni la biserică, îmbrăcate în haine în felul acesta „moderne“, să fie date pe ușă afară! Preoții în biserică au să rostească vorbiri potrivnice acestor

haine femeiești și contra celor ce le poartă, și cel puțin la biserică nu vor fi suferite.

Doctorul Crippen. Scrisesem la timpul său despre sălbateca faptă a doctorului Crippen, care și-a ucis soția, ca să poată trăi apoi cu iubita sa: domnișoara La Neve, și-apoi a plecat spre țării Americii. Bătaia lui Dumnezeu l'a ajuns însă, și el înainte de a pune piciorul pe pămîntul lumii noi, a fost prins de poliștii ascunși ai Angliei.

Multe încercări s'au făcut din partea poliției, ca doctorul Crippen să-și recunoască păcatul, dar acesta mereu pune tagal Asemenea face și domnișoara Le Neve, care mereu plîngea la început și spunea, că ea e nevinovată cu desăvîrșire. Acum vine vestea, că doctorul Crippen și iubita sa au fost aduși în Anglia, ca să poată fi judecați în țara, în care au săvîrșit fapta lor grozavă. E ciudat, cînd auzi că s'a aflat și avocat și încă renumitul avocat englez Newton, care a luat asupra sa sarcina grea, de a-l apăra, ba a-l scoate chiar nevinovat pe doctorul Crippen. Va fi un interesant proces acesta, care să va începe în toamnă la tribunalul din Londra.

Regină înaintea judecătoriei. O foaie din Portugalia aduce știrea că un croitor de frunte din Lissabon a făcut proces reginei văduve, Maria Pia, bunica regelui de acum, deoarece și-a făcut haine pe datorie în preț de 100.000 coroane și nu vrea să le plătească. La tribunal, croitorul a pierdut procesul, de-oare-ce avocatul reginei a apărat-o cu aceea, că pe membrii familiei regale și dacă fi poți judeca dar nu poți să-i duci la îndeplinire (execuție) judecata. Croitorul a făcut însă recurs și tribunalul cel mai înalt din țară a judecat-o pe regină, zicînd, că și ea e tocmai așa supusă legilor, ca ori-care alt cetățean, cel puțin cînd e vorba de a-și plăti datoriile, față de supușii săi cetățeni... Curtea regală e uimită din cale-afară de această judecată, de care n'a mai fost în Portugalia nici-odată.

Cîți locuitori are pămîntul? După cele mai noi socoteli făcute de cei mai renumiți învățați, pămîntul poartă pe spinarea sa cam 1626 milioane de oameni. După țări, milioanele acestea să împart în chipul următor: Anglia are 403, China 350, Rusia 152, Statele Unite 98, Franța 81, Germania 78, Japonia cu Coreea 62, Austro-Ungaria 50, Turcia 38, Italia 36, Belgia și statul Congo (Africa) 27, Spania 20 milioane locuitori. România cam 7 milioane, deși Români suntem cam vre-o 12 milioane de tot, dar, sub felurite stăpîniri.

Pungășii „moderne“. Atîtea chipuri de a jăful pe oamenii cinstiți, iscodesc oamenii decăzuți de prin orașe mari, încît cu drept cuvînt

te'ntrebi, dar asta cum au mai scor-nit-o? Iată în ce fel au pungăsit doi înși în zilele trecute pe un preot catolic din Ungaria:

Să urcară pe tren aproape de Szabadka doi tineri bine îmbrăcați și începură a vorbi cu vocea înaltă despre jăfuiri și omoruri întimplate. Un preot, curios cum era, intră în vorbă și întrebă pe tineri, că unde s'au întimplat ticăloșiile de cari vorbesc? Aceștia numai atita li răspunseră, că încurînd va afla despre acestea în ziare, deoarece ei sunt polițiști ascuși (detectivi) și tocmai acum umblă în urma acestor mișei. Și-au mai vorbit ei apoi multe de toate. Tinerii spuneau despre fel și fel de hoții și mișeli, pe cari le-ar fi descoperit ei, iar preotul nu să putea mira în de-ajuns și asculta cu gura căscată. Ei într'asta povestind să apropiuau tot mai mult de popă. La o gară unul să uită pe fereastră, și zice tovarășului său: mi-s'a părut ceva, vin, să ne coborim. Și să coborîră apoi, iar popa rămase cu gîndul dus la lucrurile povestite de cei doi călători. Trecu multă vreme și popa pusă mîna, ca să vadă, cite ciasuri sunt. Dar cînd să ia ciasul din buzunar, mai ia-l dacă ai de unde! Dădu de știre șefului de gară, că iacă ce i-s'a întimplat, acesta făcu arătare, ca să caute pe cei doi »polițiști« ascunși, cari trasără pe popă pe sfoară și-i șterpeliră ciasul și lanțul de aur, apoi s'au făcut și mai »ascunși«, de nu mai dă nime de urma lor!

**Tinerimea studioasă din Orăștie** invită la petrecerea împreună cu dans ce o va arangea Duminecă, 4 Septembrie n. 1910 în sala hot. »Central« din loc. Comitetul arangeator. Venitul curat e destinat jumătate pentru »Atelierul de țesătorie«, iar cealaltă parte pentru edificarea gimnaziului din Brad. Prețul de intrare: de persoană 1 coroană.

**Logodnă.** Dșoara Emilia Herlea și dl Nicolae Popoviciu iunior, fidanzăți. Vinerea. Felicităm!

**Judecătoria în Petroșeni.** O veche dorință a Petroșenilor e pe cale a să împlini: de a-și căpăta și acest oraș, care azi să ține cu cartea funduară și judecătoria de Pui, judecătoria și cartea sa funduară deosebită. Dela 1 Dec. încolo le va avea deosebite de cele ale Puiului.

**Nenorocire în manevre.** În 26 căpitanul Tepser din Orăștie, la manevra de lingă Blaj, a suferit mare nenorocire. O vacă speriată pe cîmp s'a aruncat cu coarnele la calul căpitanului. Calul a sărit cît a putut și a trîntit pe stăpînul său în cap! A fost dus pe sus, fără știre de sine de pe cîmp. E și acum greu bolnav, dar trecut peste primejdie! Calul i-a fugit și nici nu i-s'a mai dat de urmă! Și tot atunci s'au bolnăvit 120 soldați, fiind căldură groaznică și marșurile grele!

**Fulger uelgaș.** Deasupra comunei Zorlențel-mare deslănțuindu-se zilele trecute o furtună furioasă, fulgerul a căzut în casa economului Nicolae Gogian, ucigîndu-l atît pe dînsul cît și pe soția acestuia (Drap.).

**Ucis pe drum.** În comuna Suliște (de lingă Deva), a fost găsit mort în strada mare economul Todor Pluv. S'a aflat că a fost ucis cu lovituri de săcure.

**Pădure licitată, ajunsă, în mîni de proprietar român.** Ni-să scrie cu data de 28 August: Astăzi s'a vîndut prin licitațiune pădurea comunală din comuna Chișlaca, (comit. Bihorului). Au licitat mulți străioi, dar valorosul naționalist dl Dimitrie Popovici preot în Cermei, nu a lăsat-o străinilor ci a cumpărat-o d-sa. Felicităm pe noul proprietar!

**Filiala »Hațeganei« în Pui.** Să aduce la cunoștință publică, că »Hațegana«, institut de credit și economii din Hațeg, a deschis cu 1. Septembrie st. n. 1910 o filială în Pui, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă. Pui, în Septembrie 1910. »Hațegana« institut de credit și economii, societate pe acții, Filiala Pui.

**O volnicie fără păreche s'a întimplat zilele trecute în Ocna I. Sibiu.** Mai mulți feciori, cari erau la asentare, au venit în schimb de vorbe cu un gendarm, care a pămuit pe unul din ei. După asentare feciorii au fost arestați la primărie. Aici să afla, în coridon (gang), avocatul din Ocna, dl Dr. Nicolae Cristea. Un gendarm l'a provocat, fără nici un temelu, să se depărteze, la ceea-ce dl Cristea, natural, nu s'a supus. Atunci a fost ferecat repede, înhățat și dus dimpreună cu feciorii deținuți, cari de altminteri nu erau legați, prin oraș, în amiaza mare, dela casa orașului până la casarma gendarmilor, unde a mai fost ținut cit-va cu fiarele pe mîni, a fost ascultat și dus iarăși — de astă-dată nelegat — la judecătoria, de unde apoi a fost liberat.

Descriem lumii culte această volnicie.

**Hoți îndrăzneți.** Din America să vestește, că opt hoți, de o îndrăzneală ne mai pomenită, au oprit în drum în mijlocul unei păduri, un tren, și urcîndu-se la mașinist, l'au legat fedeleș, și apoi cu revolverele în mână, pușcînd și amenințînd, au năvălit asupra călătorilor ca să-i jăfuiască. Unii dintre călători s'au speriat, dar alții mai curtezători, au scos de-asemena revolvere și le-au descărcat asupra pungașilor! Hoții s'au înspăimîntat și au tulit'o la fugă, dar abia 3 înși au putut scăpa, căci pe 5 din ei i-au prins călătorii.

**Mihail Polyt în capitala țării-șoarei Montenegro.** Mihail Polyt, fostul deputat naționalist sîrb a fost invitat să iee și el parte la sărbătorile încoronării Regelui Nichi'a, în capitala țării-șoarei, în Cetinje. Polyt înainte de aceasta cu 50 de ani a fost secretarul Principelui de atunci, însă după moartea lui a plecat din Cetinje. Pe atunci Nichita era moștenitor de tron și de atunci este o

strînsă preținie între fostul deputat Polyt și Nichita. Acum s'au revăzut.

**Pentru nenorocii prin potop din Caraș-Severin, au trimis la administrația noastră: dl preot Vasile Crișan din Dumbrău (comitatul Turda-Arieș) cor. 4402 fileri adunați în comună prin stăruința lui Ilarie Popa, spre a fi trimiși ca ajutor la cei loviți prin potopul din Bănat. Iar din Vulcan ni-au trimis Ion Răduț 2 cor., Dumitru Beringia 5 cor. pentru acelaș scop. Bani i-am trimis P. S. Sale Episcopului Dr. Cristea la Caransebeș. Dăruitorilor Dzeu să le răsplătească. — Rugăm de nou, ca tot ce să adună, să se trimită de-adreptul la Caransebeș.**

**Școală unguerească în Serajevo (Bosnia).** Dorul de maghiarizare a început a să arăta și prin Bosnia, în orașelul Serajevo. În Serajevo sunt cîțiva Unguri, cari au făcut în chip și formă ca să li-să înființeze o școală unguerească acolo! Cu 1 Septembrie să și deschide. Limba de propunere va fi cea unguerească, dar totodată și cea croată, sîrbească și germană. Ci-că toată instrucția va fi gratuită, adică învățatură copiilor, cărți și toate celelalte cite să cer la o școală să dau penimica. Numai să vie Bosniicii să învețe unguerește.

**Curs practic de limba maghiară** p. I. pentru cl 1, 2 și 3 50 fil. și p. II. pentru cl 4, 5 și 6 50 fil. de Iuliu Vuia, scris în conformitate cu noul plan ministerial emis sub Nr. 120.000/1908 și care cuprinde: exerciții de citire și intuițiune, poezii, cîntări și elemente de aritmetică, geografie, istorie și constituție, a obținut aprobarea ministerială sub 43830/1910. Recensentul ministerial califică aceste manuale de model. »Ca cărți practice să numără între cele mai bune cărți de acest fel, fiind scrise după un metod atît de lămurit și ușor; așa că să numără între cele mai succese creațiuni«.

Învățătorii cari vor să se salveze pe sine și școalele noastre, probeze a le introduce. (822) 1-3

**Bunică fără inimă.** O sălbătăcie rară s'a întimplat în Seghedin Fata soției lui Feckhammer Arpad își trimisese copla ei de 10-12 ani la bunică-sa pe cîțava vreme. Ci bătrîna nu a primit o bucuros, și din ziua în care a ajuns în casa ei, mereu a chinuit-o. O bătea și nu-i da de mîncare. Zilele trecute, ce a avut cu fătura, ce nu, a legat'o cu ștreangul de un frăgar din curte și a început a o bate acolo legată de pom! Și dacă fătura ne-mai putînd răbda, zbiera de durere, bătrîna ei bunică o croia și mai aspru! Un căpitan, care trecea pe-acolo a auzit strigătele de durere ale copilei și s'a uitat prin crepătura porții, să vadă ce-o fi? Cînd colo vede pe sălbateca bunică lovînd fără milă în copilă. A voit să intre în lăuntru, ci poarta era bine zăvorîtă. A dat de știre la poliție, și îndată au venit trei polițiști, cari au spart poarta și au tăiat frînghille, cari tăiaseră brazde adînc pe trupul fetii, și-au dus-o apoi într'un spital, iar pe bătrîna au dus-o la poliție.

Petița era mai moartă și cînd și-a recăpătat puterile, întli și mai întli a cerut mîncare. Mai trziu apoi a început să povestească chinurile, ce le-a îndurat din partea »bunicei« sale. Spunea că din ziua

în care a ajuns în casa bătrînei, mereu o bătea și nu li da de mîncare și-i spunea uneori, că are s'o prăpădească. Bunica fără inimă va fi aspru pedepsită.

## Asociațiunea la Dej.

»Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român« își va ținea

**Adunarea generală** din ăstan în orașul Dej în zilele de 18 și 19 Septembrie n.

Comitetul constituit pentru toate lucrările împreunate cu adunarea și sărbările ce se vor aranja din acest prilej, aduce la cunoștința onor. public românesc următoarele:

În 17 Septembrie la oarele 8 seara va fi convenire de cunoștință în restaurantul hotelului »Hungaria«.

În ziua primă, (18 Septembrie), vor avea loc:

La oarele 8 dimineața serviciu divin în bisericile gr-cat. și gr-or. În cea gr-cat în decursul liturgiei va cînta corul mixt al reuniunii române de cîntări din Năsăud.

La oarele 10 a. m. prima ședință a adunării generale în sala casei comitatului.

La ora 1 p. m. banchet în restaurantul hotelului »Hungaria«.

După banchet prelegere și serbare populară în sala cea mare dela hotelul »Englezul«.

Seara la oarele 8 reprezentație teatrală prin diletanții cercului Dej ai Societății pentru fond de teatru român, cu concursul dlui Aurel P. Bănuțiu, în sala comitatului.

În ziua a doua, (19 Septembrie) vor avea loc:

La oarele 10 a. m. a doua ședință a adunării generale, în același loc.

La ora 1. m. prîns comun, după cartă, în restaurantele »Hungaria« și »Europa«.

La oarele 4 p. m. conferență în sala cea mare a hotelului »Hungaria«.

Seara la oarele 8 concert cu concursul doamnelor Victoria Carșai și Lucreția Dr. Micșă, al dlui Dr. Guilelm Șerban, eventual și al dlor S. Mărcuș și Crișan, al corului mixt al Reuniunii române de cîntări din Năsăud, sub conducerea dlui Augustin Bena, și a orchestrei militare din Bistrița.

După concert urmează dans.

Pentru cuartire este a se adresa președintelui comisiunei de încartirare Dr. Ioan Mezei, adv. în Dej, cu arătarea timpului sosirei și a numărului persoanelor (bărbați, dame). Tot la dl Dr. I. Mezei sunt a se anunța doritorii de a participa la banchet.

Să face chemare călduroasă, ca să iee parte cît mai mulți la adunare și la sărbări.

»Despărțămîntul D. Sin-Mărtin al Asociațiunii«, la care aparțin toate comunele din cercurile politico-administrative D. S. Mărtin și Iernut, cum și cîteva din cercul Hususăului și Ibașfăului, își va ține adunarea cercuală, în comuna Lăscud la 4 sept. n. 1910 la ora 1 după aimiază, la care adunare prin aceasta sunt invitați toți membrii fondatori, pe viață, ordnari și ajutori de pe teritorul Despărțămîntului, precum și toți iubitorii de cultura și înaintarea poporului.

**POȘTA REDACȚIEI**

De Val. Hol. în D. s. (1909). Restanța dale pornește de anul trecut că jumătatea a doua a rămas neplătită. Când ai trimis în anul acesta în Jan. 2 cor. 40 fil. aceia s'au scris la restanța pe anul trecut. Când ai trimis acum în 19 Iul. s'au scris pe jumătatea întâia a acestui an. Fiind însă că îți așa tare că ești în „ordine”, iacă îți ștergem restanța de pe anul trecut, de dată uitării. Dar și atunci te rugăm să ne scrii de ce ne trimiți dta numai cite 2 cor. 40 fil. în loc de 2-50? Ne tragi, fără nici un înțeles, cite 10-20 fileri, pentru cari nu ni-se plătește să-ți scriem și să-ți cerem. Prețul de abonament e doar spus curat în foaie cit e. Și dela acela n'are nimenea drept a-și opri în chip volni: încă ceva. Vă rugăm să fiți acurați!

I. Ard. în Sz.-Cigereț. De aici foile îți merg regulat. Dar să vede că mai este vre-un om cu numele dale în comună și a mai căpătat și acela cite-o foaie, că dta numai acum ne dai adresa deplină cu adausul de „gozi-s” la nume și cu numărul casei. De aci încolo îți va veni așa, și credem că o vei căpăta regulat. Dacă nici așa nu-ți va veni la rânduială, e semu că acolo o mână păcătoasă și-o ia și atunci noi bucuros îți dăm banii napoi, că noi în alt chip nu și-o putem aduce acasă.

**Caută post.**

Un bărbat încă în puterea vieții, fost învățător peste 30 ani, dar din lipsa de diplomă, oprit acum dela învățătorie prin ordin administrativ, — caută o ocupațiune potrivită, de pildă ca supraveghetor la ceva lucrări, ca magaziner, ca servitor la o bancă, sau altă ocupațiune care să-i dea existență.

Deși trecut de 50 ani, e bărbat în puterea vieții, sănătos, robust, puternic și lucrător. E om treaz, nu e beutor, nu e domnos.

Îl recomandăm cu căldură celor ce i ar ști o ocupațiune potrivită, după ce cinstitele legi noue ale statului, l'au alungat din cariera pe care a servit-o peste 30 ani, lăsându-l pe drumuri, cu familia. (6) 1-3

Adresa o dă Administrația foii.

**Mulțămite.**

La peirecerea împreună cu toamboă din 31 Iulie a. c. aranjată de inteligența din Benic, pentru incendiații din Galda inferioară, s'au încasat 389 de cor. — din aceasta sumă subtrăgându-să spesele a rămas câștig curat 190 cor. — Din acest câștig 100 cor. s'a predat curatorului bisericii din Benic și restul de 90 cor. prin artistia comunală celor 9 familii avisate la ajutorul public.

Cu aceasta ocaz une am primit suprasolviri dela P. T. Domni: Il. Dnă vād. Re'nbold, Benic 10 cor., Fr. Boțan, Bărăbanț 8 cor., V. Dăian, Mihaiț, I. Pop Oeșdea, A. Morar, Ohaba cite 6 cor., A. Pop, Bucerdea 5 cor., X. X. Galda inferioară și N. Lupșan Bucerdea cite 4 cor., A. Barbu Lancrăm, S. Silágyi Sohodol, Lóvi S. Galda inferioară, Petru Pascu Benic cite 3 cor., A. Hulea Galda inferioară, T. Alexandru Crșteiu, I. Raica Galda superioară, I. Frincu Cetea, V. Oțoiu Mesentea, Gav. Ratiu Teius, Enea Muntean Henig, Erős I. Alba Iulia, V. Avram Intregalde, I. Gabor Benic cite 2 cor., A. Borza Alba Iulia, A. I. Pecurar și N. Frățilă din Tîr, I. Anca Sibiu, I. Mărian Bucerdea, Bubi Morar Ohaba, T. Bretoi Galda superioară,

N. Solomom, A'ba-Iulia, Balás I. Henig, I. Perția Henig, Iac. Muntean Cojlar, I. Aron Zlatnă, M. Giurca Totoiu, I. Meteuș Bucerdea, N. Borza Drâmbariu, Aleman Costea Cetea, St. Presia Galda superioară, R. Cristea și Seres Oțon Benic, I. Dregan I. Vasile Benic cite 1 cor. G. Oancea Dumitra 60 fil., A. Frincu și T. Dărămuș Cetea cite 40 fil. Dna V. Nobili Benic, Alexandru Ioan Ciufud, A. David Mihaiț cite 30 fil. Căroră și pe aceasta cale li să exprimă cele mai călduroase mulțămite. (819) 1-1

Benic, la 3 August 1910.

Amos Frâncu, Gerge Spătaceanu, președinte. cassar.

**„AGRICOLA”,**

societate economică pe acții în Hunedoara (Vajdahunyad).

La banca „Agricola” sunt de ocupat cu 1 Octombrie n. 1910 funcțiunile de:

**Cassar** și **Contabil al doilea.**

Cei ce doresc să ocupe vre-una dintre aceste funcțiuni să înainteze concursul instruite, cu acte în regulă subsemnatei direcțiuni, cel mult până la 20 Septembrie n.

Dela cassar să cere cauție ori garanță de cauție corespunzătoare. Concurenții să arate în scris felul și mărimea cauției, ce vor să o depună.

Concurenții pentru funcțiunea de contabil, să aibă cunoștințe de limbi și pregătire specială câștigată în vre-o școală comercială. Cei cu praxă sunt preferiți.

Cassarul primește, în rate lunare, salar anual de 1200 coroane și tantiema statutară.

Contabilul primește în rate lunare salar anual de 1440 coroane și tantiema statutară.

După serviciu de un an, în caz de conveniență, vor fi definiți cu drept de penziune.

Prezentarea în persoană, înainte de alegere, e bine primită.

Hunedoara, la 29 August. n. 1910.

Directiunea băncii „AGRICOLA”. (823) 1-2

**Casă de vîndut.**

O casă de pe drumul țării în Orăștie, aproape de capul orașului spre stație,

== e de vîndut == din mână liberă. Casă în stare bună, cu edificile economice de lipsă. (821) 1-2

Adresa proprietarului o dă Administrația acestei foi.

**„Ardeleana”**

instituit de credit și de economii, societate pe acții  
**FILIALA PETROȘENI**

**P. T.** Să aduce la cunoștință publică, că „ARDELEANA” instituit de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cînd, și

acoardă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe hipotecă, după care să plătesc interese de 7-8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni” în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii „Jiana” și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Dumineci și sărbători — dela 8-12 a. m. 3-5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleni” este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910.

(657) 22--30

**„Ardeleana”**

instituit de credit și de economii societate pe acții  
**filiala Petroșeni.**

**Cei-ce doriți să fiți scutiți de pagubele în vite!**

intrați sub scutul „Reuniunii proprietarilor de vite” dela Orăștie (Szászváros), care asigură pe economii contra ori-cărei pagube în vite!

Precum s'a dat de știre prin foaia »Tovărășia«, această Reuniune a intrat în viață cu ziua de Dumineca Tomii! Și dela aceea zi încoace, plătește toate pagubele în vite a membrilor săi, cari sunt în rînduială cu înscrierea și plata taxei!

Nu e greutate mare!

Cînd intri spui, cit și-s vrednice vitele, și la caz de pagubă plătești numai 4 fileri după fiecare 100 coroane, ce ai asigurat pe vitele tale.

Plăți nu ai de făcut, decît cînd la un ortac din cercul tău s'a întimplat o pagubă în vitele asigurate!

Ca să poți asigura, te faci membru al Reuniunii, cumpărînd o »cuotă« (acție) de 4 cor. pentru fiecare 1000 de cor. asigurate; prețul cuotei îl plătești în 2 ani. La înscriere să cere numai 1 cor. din ea. Cei cu vite multe, cari asigură mai multe mii, își iau de fiecare 1000 cor., asigurate, cite o cuotă, — care rămîne însă averea lor, și la ieșirea din Reuniune și-o capătă înapoi.

Incolo: la intrare dai 1 cor. taxă de primire și plătești ajutorul, cit și-s vine pentru un caz de pagubă (de atîtea-ori 4 fil., cite sute de cor. asigururi. Plătești adecă înainte o pagubă).

Azi toți membrii Reuniunii, ori-unde s'ar afla ei, sunt membrii întîiului grup (despărțămînt) cu scaunul în Orăștie. Precum asigurații vor spori mai mult, Reuniunea va împărți pe cei asigurați în cercuri, cari au în coprinsul lor cam 3000 de vite, și soții din un cerc de acesta plătesc ajutor, numai cînd e pagubă în cercul lor. Numai la caz de epizootie (boală lipicioasă), direcția poate îndruma pe un cerc a veni și el în ajutorul celui alt, după îndemnul: »azi ție, m'ane miel« (726) 8-

Amănunte, tipărituri, îndrumări, cereți la cancelaria:

„Reuniunii proprietarilor de vite din Orăștie-Szászváros”

**De închiriat**

este în Orăștie, strada Fabriciei Nr. 49, o locuință stătătoare din 2 odăi, bucătărie, pivniță, cugnă de vară, ghețar, grajd, șură grădină și altele.

Informațiuni mai de aproape să pot lua dela (820) 1-2

**Ioan Popescu**  
Orăștie, Str. Fabriciei 47.

Nr. 1086-1910. (813) 2-3

**Licitațiune.**

Să publică, că comuna Strugari (îngă Szászsebes) dă în arîndă și prin licitațiune publică moara de

făină în 18 Septembrie st. n. a. c. la 9 ore a. m.

Prețul strigării 1002 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte să primesc în cari pe lingă suma hotărîită e și declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare, precum și vadiul necesar. Condițiunile mai deaproape să pot vedea ori cînd în oarele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 21 August 1910.

Primăria comunală:

D. Petrașcu, (L. S.) George Vlad, notar. primar.

**Deschidere de prăvălie!**

Subscrisul aduc la cunoștința on. public, că am deschis în Orăștie, Strada promenișii Nr. 1

**o prăvălie de coloniale și delicatose.**

Serviciul va fi prompt și solid, voi oferi totdeauna marfă proaspătă și curată!

Cerînd spriginul binevoitor al onoratului public, — semnez Orăștie, în Septembrie 1910.

**Ludovic Juhász.**

(666) 1-

## COMPACTOR!

Imi iau voie a aduce la cunoștința onor. public, că mi-am așezat și arangeat în **ORĂȘTIE**, Drumul țerii (casele dlui Simion Corvin),

### atelierul meu de compactorie

în care execut tot felul de lucrări, ca: broșare, compactare în table tari, simple ori de lux, cu auritură fină; — fac și rame elegante de fotografii sau de icoane!

Serviciu repede, cinstit și cu prețuri moderate!

**PETRU ILIEȘIU,**  
compactor în Orăștie.

## NOUĂ

### scărmănătoare de lână în VINEREA.

Să aduce la cunoștința poporului din Vinerea și din comunele vecine, că subscrisul mi-am adus și am întocmit o nouă mașină de scărmănat lână, care lucrează foarte bine.

Prețul de scărmănat încă îl statoresc mai ieftin decum îl țineau alți scărmănători până acum, anume cu numai 4 cr. (8 fileri) de kilogram.

Rog dar a fi cercetat cu încredere.

**Nicolae Herlea lui Vasile**  
din Vinerea.

(0) 2-3

Nr. 1085-1910.

(814) 2-3

### Licitațiune.

Să publică, că comuna Strugari (lingă Szászsebes) dă în arindă prin licitațiune publică crișma comunală în 18 Septembrie st. n. a. c. la 10 ore înainte de amiazi.

Prețul strigării 852 cor. Vadiu 10%. Oferte în scris să pot face până la începerea licitațiunii. Numai astfel de oferte să primesc în cari pe lângă suma hotărâtă e și declarație că oferentul cunoaște condițiunile de licitație; precum și vadiul necesar. Condițiunile mai de aproape să pot vedea ori cînd în oarele oficiale în cancelaria notariului din loc.

Strugari la 21 August 1910.

Primăria comunală:

D. Petrașcu, (L. S.) George Vlad,  
notar. primar.

Nr. 984-1910.

(818) 2-2

### Publicațiune.

Subscrisa antistie comunală exarindează pe calea licitării crișma comunală a Ceanului-mare (Mező-Nagy-Csán), care stă din: casă de prăvălie, 2 chilii mari pentru beut, chilie pentru oaspeți, 2 chilii, culină, cămară, pivniță și grajd, precum și o grădină în estenziune de 1 jugăr, și cu care e împreunată licența de vânzare nelimitată, ce să va ținea în 19 Septembrie n. 1910 la 10 ore a. m. la casa comunală, pe timp de 3 ani, eventual pe 6 ani.

Prețul de strigare 1000 coroane.

Doritorii de a lua în arindă sunt datori a depune la mâna antistiei comunale ca vadiu în bani gata 10% din prețul de strigare.

Condițiunile de licitare să pot vedea în oarele de oficiu la casa comunală.

Mező N.-Csán, 24 August 1910.

Gregoriu Pop, Ioan Bumb,  
notar cercual. primar.

**Bere ieftină!** Cine vrea să aibă bere cu preț ieftin, — să cumpere cu lada dela

**George Herlea** din Vinerea,

care vinde ori-cui lada de 50 sticle, cu numai 13 cor., adică i-să vine glaja de bere cu numai 13 cr. (26 fileri).

E bere bună de Steinbruch (Köbánya), prima! (805) 3-3

Toți crășmarii din jurul Vinerii, să cumpere de aci!

Celor din jurul Orăștiei, dacă cer, le fac să le vie tot în acel preț la stație în Orăștie.

**Anunț!** Un tinăr român ab-solvent de IV. clase gimnaziale, care posedă corect limba română și maghiară, caută un post de scriitor la vre-o cancelarie notarială, sau alta. — Doritorii sunt rugați a să adresa la administrația foii „Libertatea”. (817) 2-2

**Noutate!** *Lecithin-Cognacul* e, în urma puterii sale hrănitoare, cognac întăritor de clasa primă. Cognacul lecithin la ființe rămase napoi cu dezvoltarea trupeză, la copii ca și la mari, dar mai ales la suferitori de slăbici peste tot, are efect miraculos, căci puterea ce e în scădere, în scurt timp revine, pentru ce medicii îl și recomandă tare. — Loc de vânzare exclusiv pentru Orăștie, la *Ioan Furkovičs*, prăvălie mixtă, cu specialități de cognac; în Piski la *Seidner G.*, prăvălie de coloniale și dessert. (784) 5-6

**Caut femeie!** Un slujbaș în slujbă de stat,

în vîrstă de 39 ani, avînd și prăvălie, caută o femeie potrivită lui, de 25-32 ani, care să fie pricepută în treburi de negoț (prăvălie), și în economia de casă, grădină, vie și altele. Să aibă și o zestre potrivită.

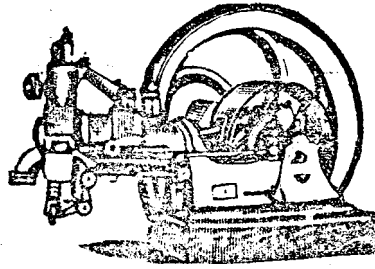
Pentru caz că nu aflu femeie, — vînd prăvălia și casa, grădina și edificiile ce să țin de ele, cu pășune și pădure de seamă.

Cei-ce să interesează de acest anunț, fie în scopul de căsătorie, fie în scop de cumpărare, să dea adresa la administrația foii, care o va trimite la anunțator. (816) 2-2

(812) **Doi învățăcei** 2-4  
să primesc la subscrisul măestru faur. **Lazar Radu,** măestru faur în Bințiți u. p. Orăștie.

**Anunț!** Un băiat, sau o fetiță de școală dela 8-12 ani să primesc în *COST* și în cuartir cinstit, pe lângă condițiuni favorabile. Str. Biserica-nouă nr. 9. (811) 2-2

**Fabrica de motoare din Drezda**  
(Dresdener Motorenfabrik A.G.) cea mai veche și mai mare fabrică de motoare din Germania



liferează motoare și locomobile de benzin, oleu brut, gaz, petrolu și gaz sugativ, binecunoscut în cercurile de specialiști.

### Noutate uimitoare!

Regenerator de gaz-sugativ Universal:

Spese de lucrare: pe oră pe o putere de cal numai cca 1 filer.

Depozit general la: (468) 20-20

**Ignatz Gellert & Comp**

**Budapest** Teréz-körut 41. Telefon: 12-91.

Garanție îndelungată! Plăți favorabile!

## Pielărie și opincărie românească în Brașov.

Am onoare a aduce la cunoștința comercianților și pantofarilor români din Brașov și jur, cum și din alte ținuturi mai depărtate, că am deschis în Brașov, Piața Prundului Nr. 17, un mare magazin de felurite articole de **Pielărie, Opincărie, Tălpărie:** Boes, Șevro, Brazol, talpă Crupon de bou cu marca Transsylvania, Crupon de bivoli, și tot felul de piei și tălpi și unelte și recuzite ce să cer la lucrarea lor!

**Opinci** vînd cu kilogr. negustorilor dela sate pentru vîndere mai departe. Expedez cu posta sau pe tren la gară, cu rambursă.

*Opinci pentru călușeri, excelente!*

Negustori și pantofari, cari dau garanță (chezeșie) bună, capătă și pentru plată pe rate de 2-3 luni.

Depărtarea nu hotărăște! Și cei din depărtări cumpărînd dela mine, ies cît să poate de bine.

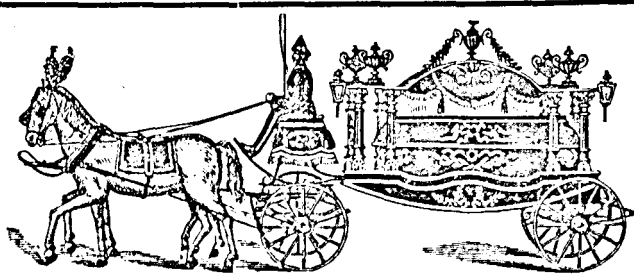
Cereți informații mai de aproape, cu oferte de prețuril Faceți o comandă de probă și nu vă va părea rău!

Cu stimă.

**IOAN NAVREA,**

comerciant de pielărie în Brașov,  
Piața Prundului 17.

(782) 6-10



**BRUTUS BRASSAI,** întreprindere de înmormîntări. — Magazin de mobile și atelier de măsur:

**ORĂȘTIE, Drumul țării Nr. 3.**

Are magazin cu toate lucrurile trebuitoare la înmormîntări dela cele mai simple până la cele mai pompoase! Îngrijește însuși de îngropăciune, după clase, în loc și în provincă!

Depozit de mobile colorate, gata în ori-ce timp; sau: la dorință, să fac după desemn și după gust!

Scaune din renumita fabrică „THONET”

(697) **SERVICIU ACURAT ȘI SOLID!** 11-20

Lucru bun! Căutați cu încredere atelierul de măsurit alul Preț moderat!

**DUMITRU MARTIN,** Orăștie, Strada Cetății  
măestru măsur (Casa proprie)



unde să pregătesc numai lucruri bune, pentru edificii: uși, ferestri, padimentări, arangiamente interne pentru biserici, școli, prăvălii etc., mobile, și ori-ce alte lucruri ce aparțin branșei acesteia.

(717)

PRIMEȘTE ȘI 2 ÎNVĂȚĂCEI LA MĂSĂRIT! 9-